

به نام خالق هستی

آموزش مجازی، آری یا نه؟

براساس تجربه زیسته معلمان از
آموزش مجازی در دوران کرونا

مؤلف:

محبوبه جرام

ریحانه مقیمیان

انتشارات ناران

سرشناسه	:	جرام‌رنانی، محبوبه، ۱۳۵۴
عنوان و نام پدیدآور	:	آموزش مجازی، آری یا نه؟ : براساس تجربه زیسته معلمان از آموزش مجازی در دوران کرونا/مؤلف محبوبه جرام‌رنانی، ریحانه مقیمیان‌بروجنی؛ زهرا چاوش‌زاده‌حسینی.
مشخصات نشر	:	اصفهان : ناران، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری	:	۱۲۵ص: جدول، نمودار.
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۹۳۹۱۴-۰-۲
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا
یادداشت	:	کتابنامه: ص. [۱۱۷]-۱۲۵.
موضوع	:	آموزش بر پایه وب — ایران — ارزشیابی Web-based instruction — Evaluation — Iran آموزش به کمک کامپیوتر — ایران — ارزشیابی Computer-assisted instruction — Iran — Evaluation آموزش از راه دور — ایران — آموزش به کمک کامپیوتر Distance education — Iran — Computer-assisted instruction اینترنت و آموزش و پرورش — ایران — ارزشیابی Internet in education — Iran — Evaluation کروناویروس‌ها — ایران — جنبه‌های اجتماعی Coronaviruses — Iran — Social aspects
شناسه افزوده	:	مقیمیان بروجنی، ریحانه، ۱۳۳۸ -
رده بندی کنگره	:	LB۱۰۴۴/۸۷
رده بندی دیویی	:	۳۷۱/۳۳۴۴۶۷۸
شماره کتابشناسی ملی	:	۹۲۲۷۳۸۹
اطلاعات رکورد کتابشناسی	:	فیبا

آموزش مجازی، آری یا نه؟ (براساس تجربه زیسته معلمان از آموزش مجازی در دوران کرونا)

مؤلفین: محبوبه جرام، ریحانه مقیمیان

ویراستار: زهرا چاوش‌زاده‌حسینی

طراح: سیده‌لیلا کشمیری

ناشر: ناران

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۳۹۱۴-۰-۲

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۲

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال

آدرس: اصفهان، خیابان آپادانا اول، کوچه باغ توت، کوچه باغ کاج، کوچه هاشم‌زاده

تماس: ۰۹۱۳۲۰۱۸۰۸۹، پیام‌رسان: ۰۹۳۶۹۴۵۹۱۲۴

اینستاگرام: Nashrnaran

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار
	بخش اول: مباحث مقدماتی
۱۳	فصل اول: کلیات
۱۳	بیان مسئله
۱۶	علت انتخاب موضوع و اهمیت آن
۱۹	فصل دوم: مفهوم‌شناسی
۱۹	تعاریف مفاهیم و اصطلاحات
	بخش دوم: ادبیات و پیشینه آموزش مجازی
۲۳	فصل اول: فناوری‌های دیجیتال
۲۵	فصل دوم: آموزش دوره ابتدایی
۲۶	۱- خصوصیات بدنی
۲۶	۲- خصوصیات ذهنی
۲۸	۳- خصوصیات عاطفی
۲۹	۴- خصوصیات اخلاقی
۳۰	۵- خصوصیات اجتماعی
۳۱	اهداف آموزش و پرورش ابتدایی
۳۳	اهمیت آموزش در دوره ابتدایی
۳۷	فصل سوم: آموزش مجازی
۴۶	مزیت‌های آموزش مجازی
۴۸	محدودیت‌های آموزش مجازی بر خط
۴۹	نقش معلمان در آموزش مجازی
۵۵	تدریس مؤثر در فضای مجازی
۶۳	فصل چهارم: چالش آموزش بر خط
۶۳	۱- موانع فنی
۶۴	۲- مدیریت دانش‌آموزان در کلاس مجازی
۶۷	۳- مهیا کردن بستر یادگیری دانش‌آموزان
۶۸	۴- مشارکت دانش‌آموزان
۷۱	۵- سنجش و ارزشیابی تحصیلی
۷۹	فصل پنجم: تجربه معلمان در شیوه آموزش مجازی
۸۵	فصل ششم: تجربیات دوران کرونا

پیشگفتار

آموزش مجازی از موضوعاتی است که اگرچه دارای قدمتی چندین ساله در جهان می‌باشد، اما در ایران از پیشینه تاریخی و گسترده‌ای برخوردار نیست. شیوع پاندمی کرونا و خطر آفرینی آن برای آموزش حضوری باعث شد که طی دو سال اخیر، آموزش مجازی جایگزین آموزش حضوری گردد. این تغییر سبک آموزشی، پیامدهای متعددی را به همراه داشته است.

کتاب حاضر نتیجه بررسی تجربه زیسته معلمان ابتدایی از آموزش مجازی در دوران کرونا می‌باشد. این نتایج با استفاده از روش کیفی و طرح پدیدارشناسی صورت گرفته و به منظور گردآوری داده‌ها از مصاحبه کیفی نیمه ساختاریافته استفاده شده است. با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند، پس از انجام بیست و پنج مصاحبه، اشباع داده‌ها به دست آمده است.

نتایج بررسی حاکی از آن است که اگرچه برخی از معلمان این تجربه را مثبت و یا تا حدودی مثبت ارزیابی نموده و بر آن بوده‌اند که این سبک آموزشی باعث بروز خلاقیت‌های دانش‌آموزان، تقویت مهارت ارتباطی و همچنین آشنایی با محیط‌های جدید آموزشی شده است، اما عده قابل توجهی از معلمان، این تجربه را به دلیل عدم وجود زیرساخت‌های لازم و همچنین ضعف سیستم آموزشی در ایران بسیار ناکارآمد ارزیابی نموده‌اند.

از دیدگاه درصد قابل توجهی از مشارکت‌کنندگان، تدریس در فضای مجازی نیازمند مدرنیزاسیون آموزشی است، علاوه بر این که دگرگشت‌های فرهنگ ارتباطی نیز در این مقوله بسیار تأثیرگذار است.

اگرچه شیوع ناگهانی کووید ۱۹، سیستم‌های بهداشتی-درمانی دنیا را با چالش‌های متعددی روبه‌رو کرد، اما سایر حوزه‌ها از جمله حوزه تعلیم و تربیت را نیز تحت تأثیر خود قرار داد. با شروع اپیدمی کووید ۱۹ در سراسر جهان، پروتکل‌های بهداشتی بر رعایت فاصله‌گذاری اجتماعی تأکید کردند. در این راستا در بسیاری از کشورها از جمله کشور ما برای کاهش شیوع ویروس کرونا آموزش‌های حضوری مدارس و دانشگاه‌ها تعطیل شد.

برای این که آموزش دانش‌آموزان در طول دوره فاصله‌گذاری اجتماعی دچار وقفه نشود و برنامه‌های درسی طبق برنامه از قبل مشخص شده، تداوم داشته باشد راه کارهای مختلفی ارائه شد. در حوزه آموزش و پرورش، آموزش از طریق تلویزیون و با همکاری شبکه آموزش ارائه شد و هدف

اصلی آن رعایت عدالت آموزشی عنوان شد.

اگرچه تجارب موفق در این زمینه کسب شد، اما باتوجه به تنوع مقاطع تحصیلی و رشته‌های درسی عملاً امکان ارائه همه دروس به شکل آموزش تلویزیونی میسر نشد. ازطرف دیگر یکی از مهم‌ترین عیب این نوع آموزش، یک‌طرفه بودن و عدم تعامل بین معلم و دانش‌آموز بود تا این‌که اپلیکیشنی در بستر شبکه اجتماعی با عنوان شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) طراحی شد و آموزش‌ها در این بستر ارائه شد. اگرچه این شبکه هم دارای محدودیت‌ها و مشکلاتی بود، اما رفته‌رفته مشکلات آن مرتفع شد و توانست رضایت نسبی معلمان و دانش‌آموزان را جلب کند، هرچند با ایده‌آل‌های آموزش مجازی هنوز فاصله زیادی دارد.

نکته قابل‌توجه این است که این نوع آموزش، چالش‌هایی را برای آموزش و پرورش ازجمله انتقال دوره‌ها به‌صورت هم‌زمان ایجاد کرده، که به سخنرانان باتجربه، یک مزیت ذاتی نسبت به هم‌تایان خود با فناوری کمتر داده است.

البته در سال‌های اخیر آموزش مجازی به‌عنوان یکی از کاربردهای مهم فناوری‌های جدید اطلاعات و ارتباطات در جهان مطرح و فعالیت‌های گسترده‌ای در این راستا آغاز شده بود، ولی تغییرات سریعی که در محیط پیرامون به‌علت شیوع بیماری کرونا به‌وجود آمد، اجرای نظام‌های مجازی به‌منظور ارائه خدمات و فناوری‌های جدید در زمینه‌ی تدریس و یادگیری به‌صورت یک نیاز اساسی مطرح شد.

در نظام آموزش و پرورش هر کشور، معلمان در نقش مهم‌ترین عناصر تأثیرگذار بر موفقیت فرایند یاددهی- یادگیری هستند؛ به همین دلیل، تعیین میزان آگاهی و شناخت دیدگاه‌ها و تجربیات معلمان راجع به آموزش مجازی می‌تواند بر اجرای بهتر طرح و همچنین بهبود کیفیت نظام آموزشی و به‌تبع آن نظام ارزشیابی تحصیلی مؤثر باشد. از این‌رو در این کتاب ضمن بررسی اهمیت آموزش مجازی و بررسی مزایا و کاستی‌های این نوع آموزش به بررسی دیدگاه‌ها و تجارب معلمان در این زمینه می‌پردازیم.

هدف این کتاب بررسی تجربه زیسته معلمان ابتدایی از آموزش مجازی در دوران کرونا می‌باشد. ما در این کتاب سعی نموده‌ایم که به بررسی تأثیر آموزش مجازی دانش‌آموزان ابتدایی در دوران کرونا در تعاملات اجتماعی کودکان و معلمان بپردازیم. تأثیر این نوع آموزش را در توسعه کیفیت یادگیری دانش‌آموزان، کسب تجارب جدید معلمان و دانش‌آموزان و اثر آن را در ایجاد خلاقیت و

ایده‌پردازی دانش‌آموزان و هم‌چنین دریافت اطلاعات، یادگیری و بازخورد اثربخش آن بررسی نماییم. نتایج بررسی این موارد می‌تواند در دانشگاه، مؤسسات آموزشی و پژوهشی، آموزش و پرورش، آموزش عالی و سایر مؤسسات پژوهشی و دانشگاه‌ها در جهت گسترش تحقیق و پژوهش در این زمینه مورد استفاده قرار گیرد.